

PAŁAC STASZICA W CZASIE 1. WOJNY ŚWIATOWEJ I W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM 1914–1939

W czasie 1. wojny światowej Pałac Staszica przez pewien czas pełnił rolę Deutsches Soldatenheim. Podczas działań wojennych został całkowicie zburzony. Zawieszany w 1924 roku Komitet Odbudowy Pałacu Staszica, wraz z powołanym przez siebie Komitetem Wykonawczym z Franciszkiem Pułaskim na czele, rozpoczął pod kierownictwem profesora Mariana Lalewicza odbudowę Pałacu Staszica. Trwała ona kilkanaście lat, aż do wybuchu 2. wojny światowej. Profesor Lalewicz miał przywrócić Pałacowi Staszica wygląd pierwotny, w rzeczywistości jednak od planów Corazziego w niektórych szczegółach odstąpił, podwyższył arkady i powiększył kopułę gmachu. W marcu 1931

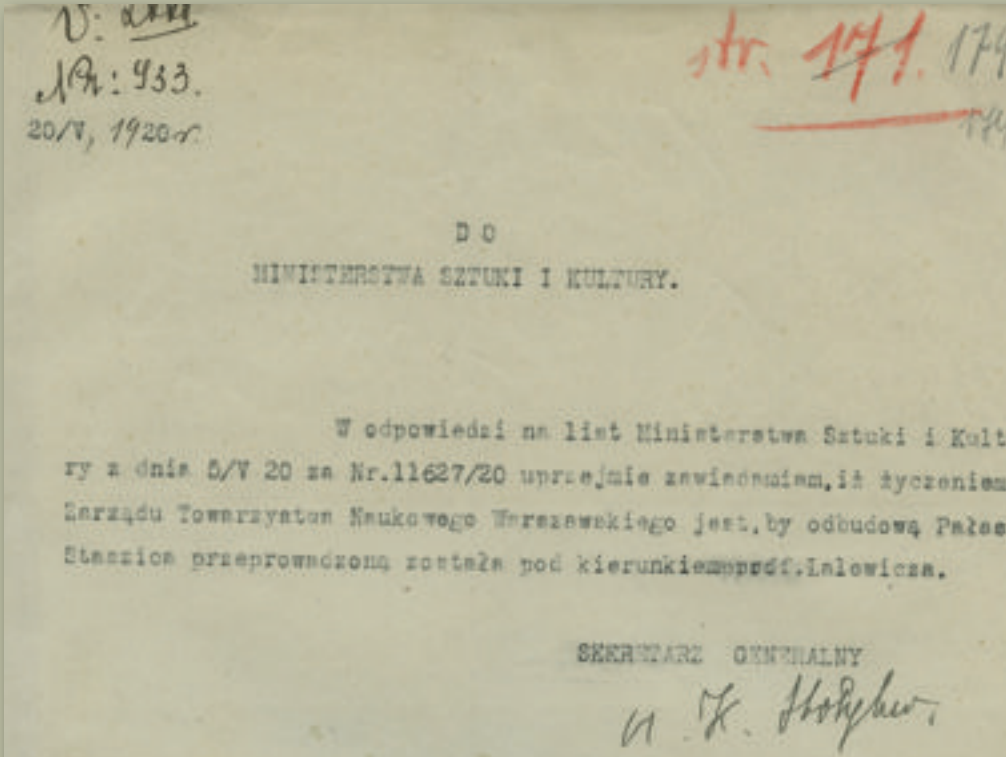
roku Zarząd Towarzystwa Naukowego Warszawskiego wydał dramatyczną odezwę do polskiego społeczeństwa w sprawie skłaniania ofiar na dokończenie odbudowy Pałacu Staszica: *Mamy nadzieję, że społeczeństwo nasze nie będzie żałowało trudów, by akcją tę rozwinąć jak najszerzej, aby każdy choćby najskromniejszą ofiarą mógł się przyczynić do odbudowy Pałacu Staszica, a tym samym do rozwoju nauki polskiej. [...] Wierzymy, że Towarzystwo Naukowe Warszawskie nie dozna zawodu i że znajdują się środki na dokończenie odbudowy Pałacu Staszica, a dostarczy ich świadome swoich obowiązków wobec nauki polskiej społeczeństwo polskie.*

Wojna niosła nie tylko klęskę, ale i upajające nadzieje. W roku 1915 wraz z władzami carskimi ewakuowała się także z Warszawy Pierwsza Muzska Gimnazja. Do opuszczonego Pałacu Staszica wprowadził się co prawda niemiecki Soldatenheim, można było jednakże w ciągu następnego roku usunąć z dachu złoconą kopułę i poobijać fasadę z kolorowych bizantyjskich cegiełek.

Stefan Kieniewicz, 1946

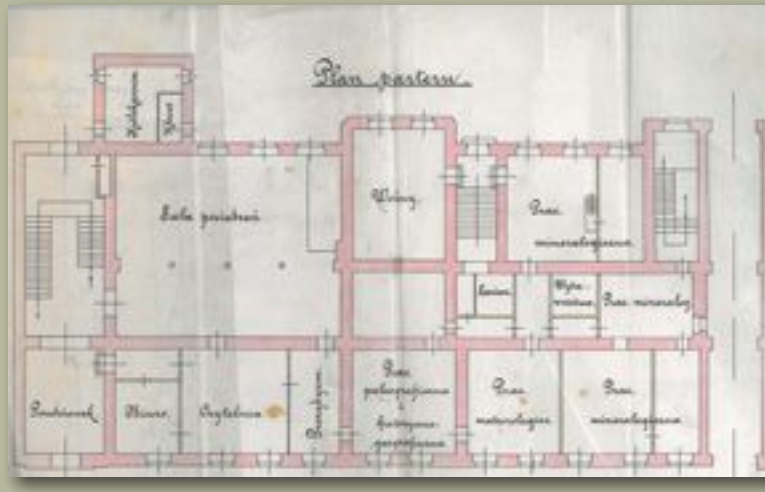

Marian Lalewicz, architekt, b.d., APAN, Zbiór Fotografii, XIV-349

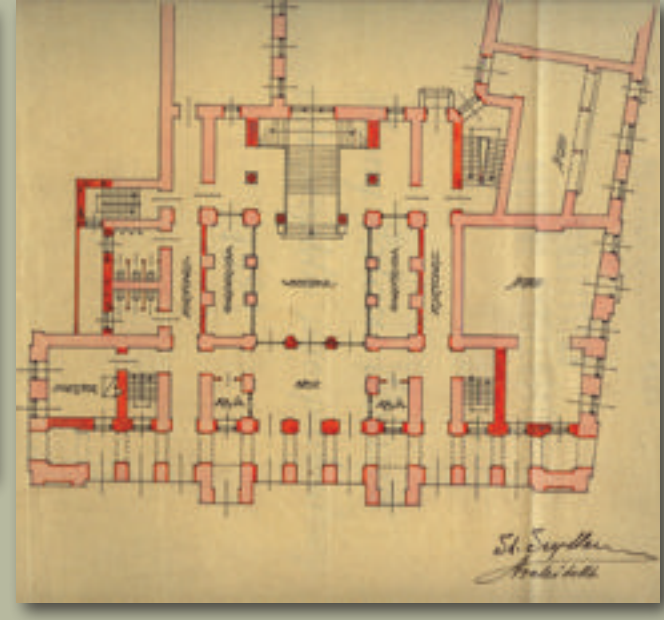

Po 1. wojnie światowej Pałac Staszica przedstawiał sobą upiorną bezkształtną masę muru, pokrytą trupio szarą powłoką klejowej farby. Gmach wymagał więc przebudowy dla przywrócenia mu choćby w przybliżeniu wyglądu, jaki miał za czasów Staszica.

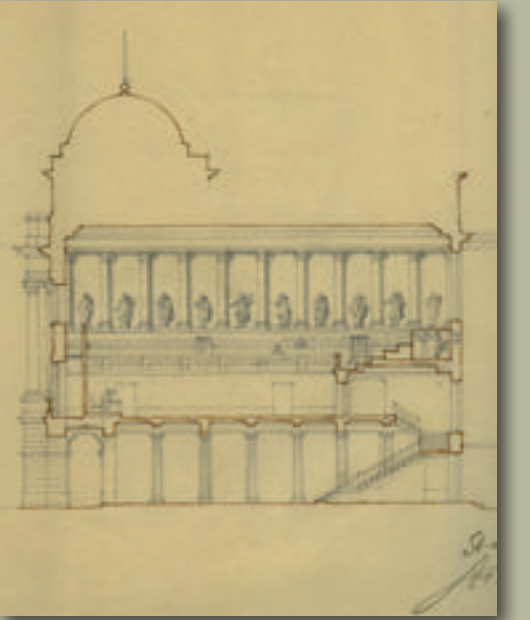
Wacław Sierpiński, 1947

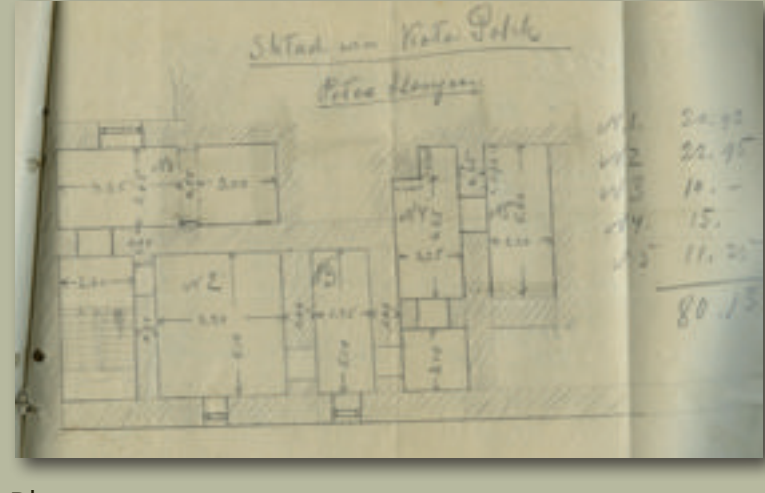
Plan parteru

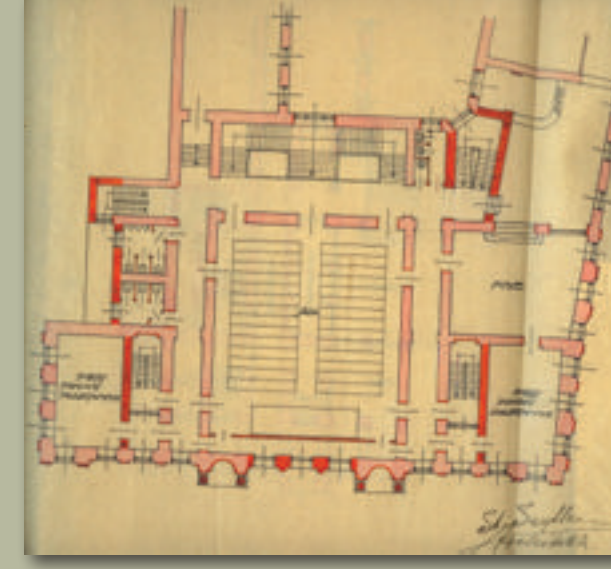
Plan parteru

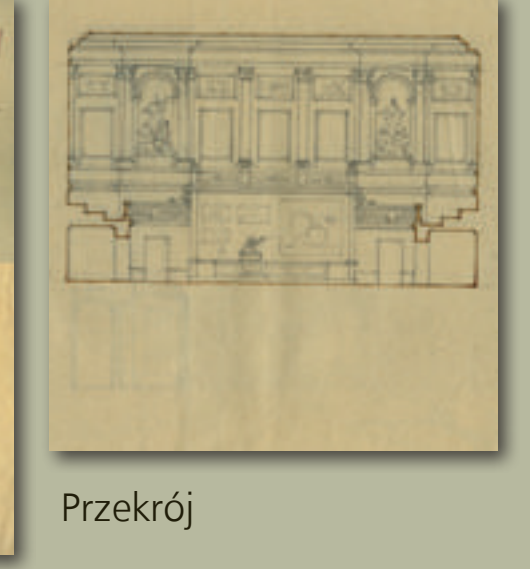
Przekrój

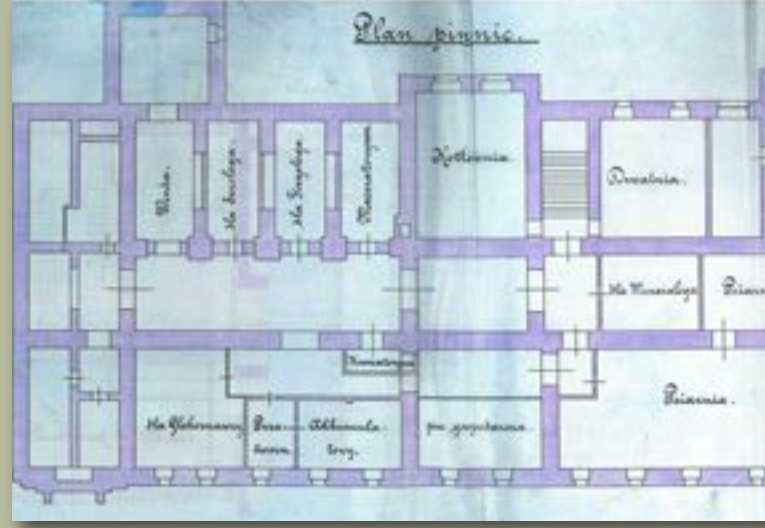
Plan parteru

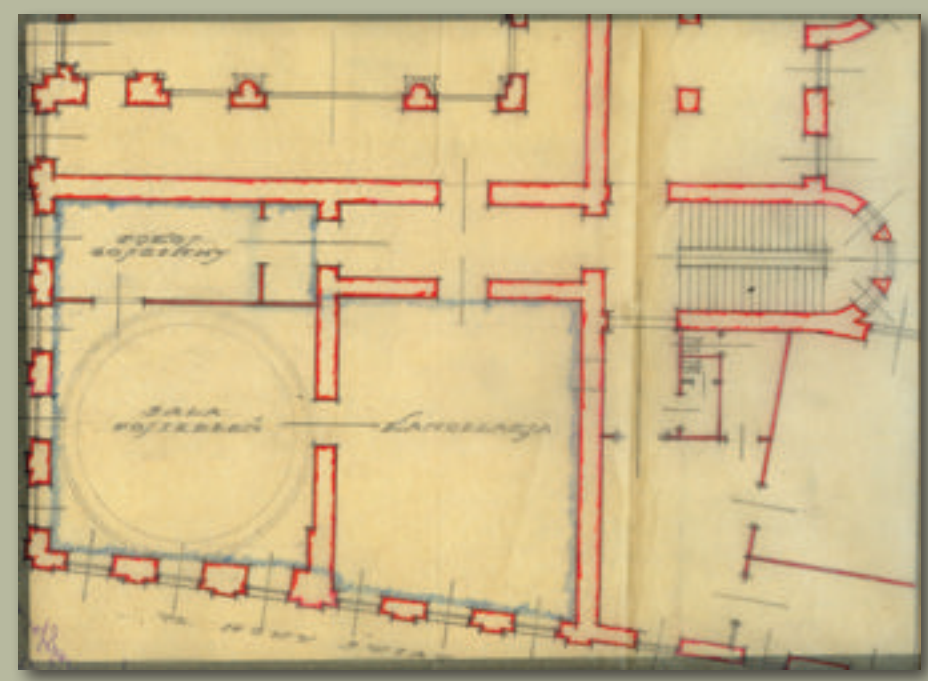
Plan 1. piętra

Przekrój

Plan piwnic

Plan 2. piętra

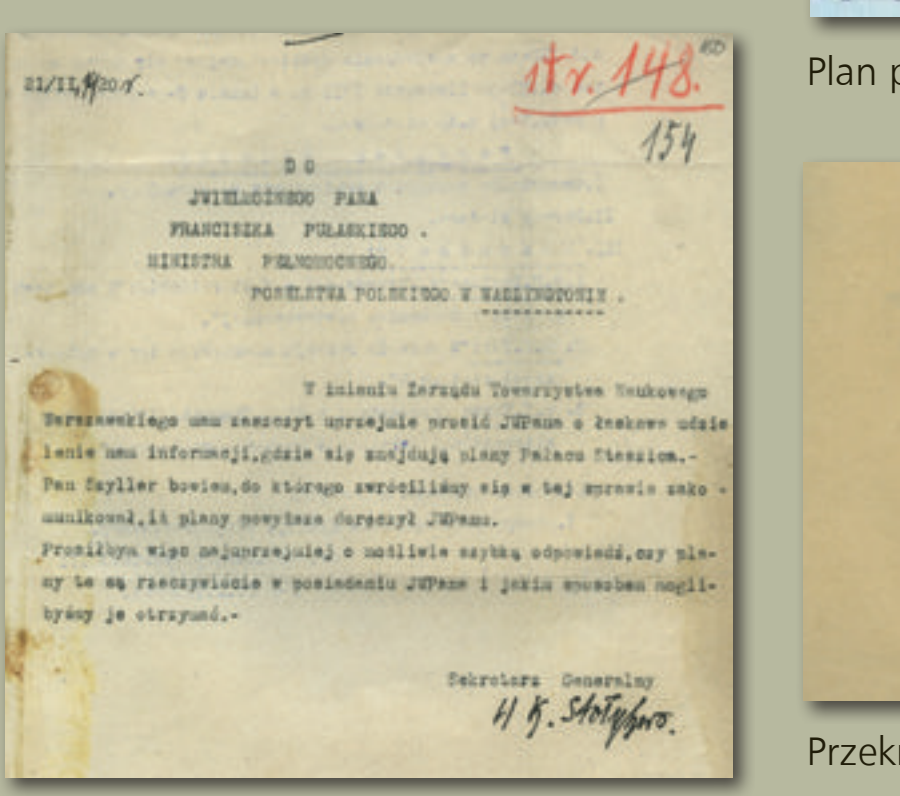
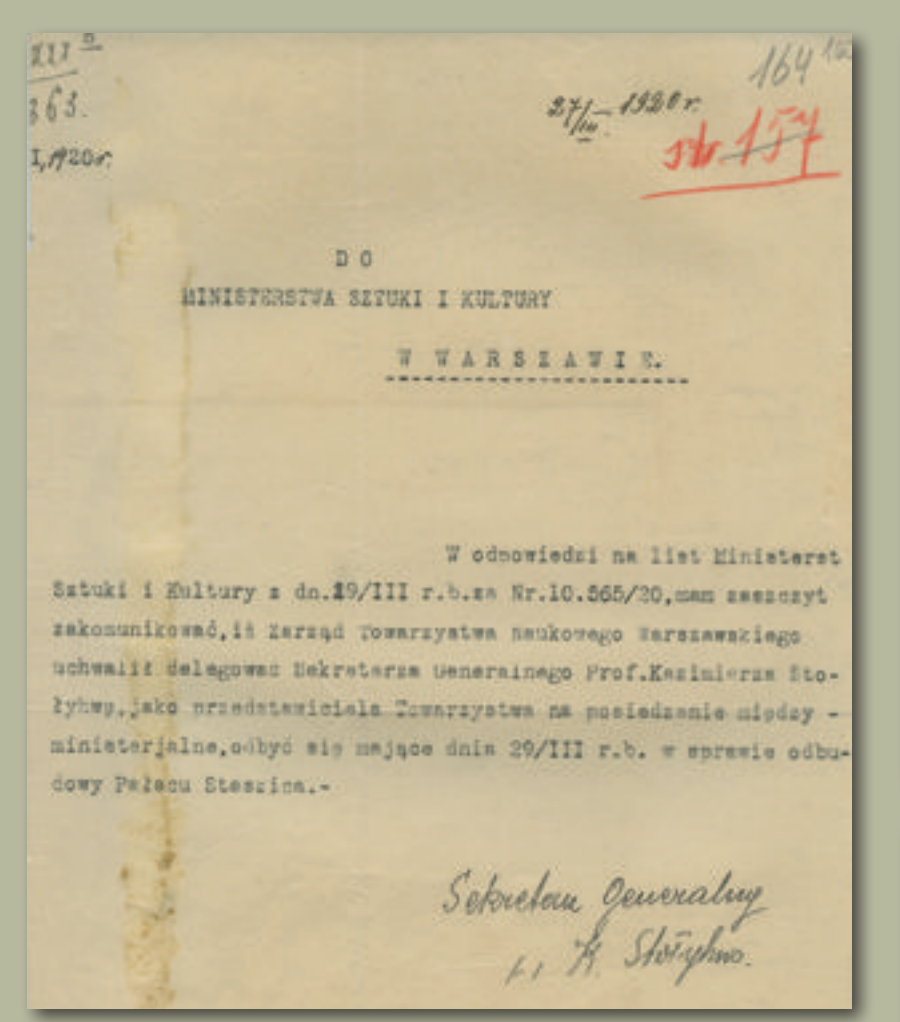
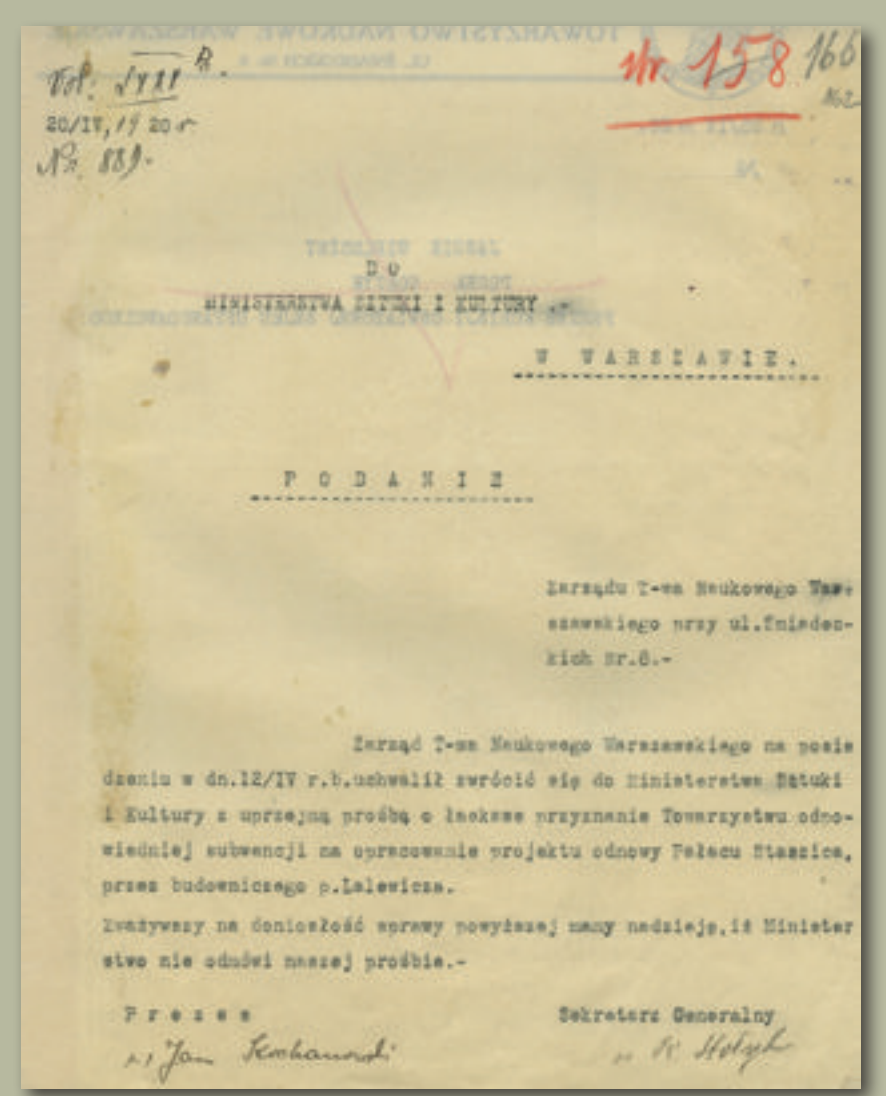

Przekrój

Plan antresoli

Szkie przebudowy Pałacu Staszica według projektu profesora Mariana Lalewicza, 1921, 1923, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 174, k. 2, 6, 7, 25, 28, 31, 33, 34, 35, 37, 38; j. 188, k. 28

Korespondencja w sprawie odbudowy Pałacu Staszica, 1920, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 173, k. 150, 160, 162, 174

Lista osób zaproszonych na pierwsze posiedzenie Komitetu Odbudowy Pałacu Staszica, 1924, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 200, k. 4

1. Ignacy Balcerak	Prezes Rady Ministrów
2. Stefan Bieński	Prezes Rady Ministrów
3. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
4. Piotr Skowroński	Prezes Rady Ministrów
5. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
6. Karol Jankowski	Prezes Rady Ministrów
7. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
8. Karol Jankowski	Prezes Rady Ministrów
9. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
10. Jan Sokołowski	Prezes Rady Ministrów
11. Aleksander Krzyżanowski	Prezes Rady Ministrów
12. Leon Kryński	Prezes Rady Ministrów
13. Franciszek Rydzki	Prezes Rady Ministrów
14. Marja Lalewicz	Prezes Rady Ministrów
15. Karol Jankowski	Prezes Rady Ministrów
16. Ignacy Balcerak	Prezes Rady Ministrów
17. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
18. Antoni Łukaszewski	Prezes Rady Ministrów
19. Franciszek Pułaski	Prezes Rady Ministrów
20. Marja Lalewicz	Prezes Rady Ministrów
21. Wacław Sierpiński	Prezes Rady Ministrów
22. Jan Sokołowski	Prezes Rady Ministrów
23. Aleksander Krzyżanowski	Prezes Rady Ministrów
24. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
25. Karol Jankowski	Prezes Rady Ministrów
26. Józef Żurawski	Prezes Rady Ministrów
27. Teofil Trzaskowski	Prezes Rady Ministrów

Komitet Odbudowy Pałacu Staszica, 1924, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 200, k. 3

Lista obecności na pierwszym posiedzeniu Komitetu Odbudowy Pałacu Staszica, 1924, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 200, k. 106

1. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
2. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
3. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
4. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
5. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
6. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
7. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
8. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
9. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
10. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
11. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
12. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
13. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
14. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
15. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
16. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
17. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
18. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
19. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
20. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
21. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
22. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
23. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
24. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
25. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
26. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
27. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
28. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
29. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
30. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
31. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
32. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
33. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
34. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
35. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
36. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
37. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
38. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
39. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
40. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
41. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
42. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
43. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
44. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
45. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
46. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
47. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
48. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
49. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
50. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów

Przemówienie prezesa TNW Kazimierza Żorawskiego wygłoszone na posiedzeniu Komitetu Odbudowy Pałacu Staszica, 1927, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 200, k. 37

Sprawozdanie techniczne Mariana Lalewicza przedstawione na posiedzeniu Komitetu Odbudowy Pałacu Staszica, 1927, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 200, k. 40

Wniosek o rozwiązanie Komitetu Odbudowy Pałacu Staszica, 1927, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 200, k. 34

Opis robót wykonanych w Pałacu Staszica od 1 stycznia 1928 roku, 1928, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 200, k. 9

Opis robót wykonanych w Pałacu Staszica od 1 stycznia 1928 roku, 1928, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 200, k. 9

1. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
2. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
3. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
4. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
5. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
6. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
7. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
8. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
9. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
10. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
11. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
12. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
13. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
14. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
15. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
16. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
17. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
18. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
19. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
20. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
21. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
22. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
23. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
24. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
25. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
26. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
27. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
28. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
29. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
30. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
31. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
32. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
33. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
34. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
35. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
36. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
37. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
38. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
39. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
40. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
41. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
42. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
43. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
44. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
45. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
46. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
47. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
48. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
49. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów
50. Stanisław Jędrzejko	Prezes Rady Ministrów

Ofiary na odbudowę Pałacu Staszica, 1931–1932, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 236, k. 1

Ofiary na odbudowę Pałacu Staszica, 1931–1932, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 236, k. 1

Odezwa w sprawie odbudowy Pałacu Staszica, 1931, Materiały TNW, APAN, I-2, j. 30, k. 199